

Warszawa, dnia 10 stycznia 2014 r.

KMP.570.7.2014/DK

Raport
przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji
Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych lub Doprowadzonych
w celu Wytrzeźwienia przy Komendzie Powiatowej Policji
w Golubiu-Dobrzyniu
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, zwanego dalej: OPCAT) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 15 listopada 2013 r., do Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Golubiu-Dobrzyniu (zwanym dalej: PdOZ, placówka lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm): Dorota Krzysztoń (kryminolog), Justyna Jóźwiak (politolog w zakresie resocjalizacji), Małgorzata Molak (pedagog resocjalizacyjny) oraz dr Aleksandra Iwanowska i Wojciech Sadownik (prawnicy).

Celem wizytacji zapobiegawczej było zbadanie sytuacji osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, poprzez sprawdzenie warunków ich pobytu w Izbie oraz sposobu traktowania przez personel. Dokonano oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania PdOZ przedstawionej przez mł. insp. Wojciecha Machelskiego – Komendanta Powiatowej Policji w Golubiu-Dobrzyniu (zwanego dalej: Komendantem) oraz podległych mu funkcjonariuszy Policji odpowiadających również za działanie Izby i funkcjonariuszki Policji pełniące w dniu wizytacji służbę w PdOZ;

- przeprowadzeniu na osobności rozmów z zatrzymanymi;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia;
- przejrzaniu na miejscu dokumentacji dotyczącej osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz funkcjonowania Izby.

W toku wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną i użyto dalmierza do pomiaru powierzchni wybranych pomieszczeń.

Pracownicy KMP poinformowali Komendanta o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Ponadto po zakończeniu wizytacji analizie poddano: zestawienie liczbowe osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do 15 listopada 2013 r., wystąpienie pokontrolne Komendanta Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy z dnia 20 kwietnia 2012 r., informację o przeprowadzonych szkoleniach funkcjonariuszy Policji z Komendy Powiatowej Policji w Golubiu-Dobrzyniu oraz sprawozdanie z wizytacji przeprowadzonej w dniu 26 stycznia 2012 roku przez sędziego Sądu Okręgowego w Toruniu.

2. Legalność zatrzymania

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych w związku z popełnieniem przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

Pojemność Izby wynosi 8 miejsc. W dniu wizytacji w PdOZ przebywały 3 osoby zatrzymane.

Z analizy dokumentacji wynika, iż w 2013 roku (do dnia 15 listopada) zatrzymano 201 osób, w tym 128 – podejrzanych o popełnienie przestępstwa, 40 – na

polecenie sądu lub prokuratora i 1 osobę – prewencyjnie, natomiast do wytrzeźwienia doprowadzono 32 osoby dorosłe, w tym 1 kobietę.

Wizytujących poinformowano, że osoby nietrzeźwe przewożone są z reguły do Izby Wytrzeźwień w Toruniu, ale w sytuacji, gdy do PdOZ przywożony jest zatrzymany, uruchamia się placówkę również dla doprowadzonych do wytrzeźwienia.

W pojedynczych protokołach osób zatrzymanych i doprowadzonych dostrzeżono następujące nieprawidłowości: brak nakazu przekazania i zwolnienia zatrzymanego w dniu 4 listopada 2013 r. (*dane osobowe usunięto*), brak w książce wizyt lekarskich w kilku przypadkach informacji lekarza o możliwości dalszego przebywania osoby pozbawionej wolności w PdOZ (np. wpis dotyczący (*dane osobowe usunięto*) z dnia 31 sierpnia 2013 r.), brak w książce ewidencji godziny przyjęcia do PdOZ osób zatrzymanych w dniach 24 i 27 czerwca 2013 r. oraz w dniu 14 października 2013 r., a także inna godzina przyjęcia do pomieszczenia (*dane osobowe usunięto*) niż wynika to z karty zapoznania jej z regulaminem (w dniu 8 listopada 2011 r.). Przedstawiciele KMP przypominają o konieczności rzetelnego prowadzenia dokumentacji.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

W 2012 roku i 2013 roku do dnia wizytacji nie stosowano w Izbie środków przymusu bezpośredniego. Miało miejsce jedno wydarzenie nadzwyczajne z udziałem osoby umieszczonej w PdOZ: w dniu 15 czerwca 2013 r.: zatrzymany wyrwał drzwi wiodące do pokoju, w którym przebywał, po czym uspokoił się, został zbadany przez wezwanego lekarza pogotowia ratunkowego i po stwierdzeniu przez niego, że nie ma żadnych obrażeń i może nadal przebywać w Izbie, zatrzymanego przeniesiono do innego pokoju.

Wpisy w książce przebiegu służby, dokonywane przez funkcjonariuszy Policji pełniących dyżur w PdOZ, świadczą o realizacji prawa osób zatrzymanych do posiłku, skorzystania z toalety, czy otrzymania pościeli i wody. Opisy zachowania osób w umieszczonych pokojach świadczą o faktycznej ich kontroli przez funkcjonariuszy Policji pełniących dyżur. Należy jednak zaznaczyć, że nie wszyscy funkcjonariusze

Policji wypełniają książkę przebiegu służby w czytelny sposób. Pracownicy Mechanizmu zalecają, aby wszyscy policjanci dyżurujący w Izbie wypełniali dokumentację w sposób pozwalający na jej odczytanie.

Jak wynika z udzielonych wizytującym wyjaśnień, w okresie dwóch lat do dnia wizytacji nie były prowadzone żadne postępowania dyscyplinarne i sądowe związane z traktowaniem podczas zatrzymania i pobytu w PdOZ.

W analizowanym okresie obejmującym rok 2012 do dnia wizytacji nie odnotowano skarg osób zatrzymanych.

Zgodnie z uzyskanymi informacjami, przeszukanie umieszczanych w jednostce kobiet dokonywane jest przez funkcjonariuszki Policji. Kontrola osobista odbywa się w niemonitorowanym pomieszczeniu.

Z relacji osób zatrzymanych, z którymi rozmawiali pracownicy Mechanizmu, wynika, że zostali dobrze potraktowani przez funkcjonariuszy Policji pracujących w PdOZ i nie było z ich strony żadnych aktów agresji fizycznej czy werbalnej. Zatrzymani relacjonowali jedynie odmiennie w sprawie możliwości palenia papierosów w czasie pobytu w PdOZ. Z wyjaśnień funkcjonariuszy Policji wynika jednak, że istnieje możliwość palenia w łazience.

4. Prawo do ochrony zdrowia

Przed umieszczeniem w placówce, badaniu lekarskiemu w Szpitalu Powiatowym w Golubiu-Dobrzyniu poddawani są zatrzymani, którzy mają widoczne obrażenia ciała oraz chorzy - zgodnie z oświadczeniem lub uskarżający się na dolegliwości. Obligatoryjnie badane są osoby doprowadzone w celu wytrzeźwienia, zazwyczaj przed transportowaniem do izby wytrzeźwień.

Należy przy tym zauważyć, iż wobec osób, które mają status zatrzymanego, a jednocześnie znajdują się w stanie nietrzeźwości, przepisy nie nakładają obowiązku przeprowadzenia badania. Oznacza to, że osoby znajdujące się w analogicznym położeniu (pierwsza musi wytrzeźwieć by móc z nią prowadzić czynności procesowe, druga musi wytrzeźwieć by móc zostać zwolniona) są w świetle prawa traktowane – co do obowiązku przeprowadzenia badań lekarskich – odmiennie. W ocenie

przedstawiciele KMP badaniom przed umieszczeniem w PdOZ powinny być poddawane wszystkie osoby. Pozwala to wyeliminować istnienie przeciwwskazań zdrowotnych do osadzenia w Izbie. Podobne zdanie wyraził Komitet ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu oraz Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT), w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.); CPT (2005)3]. W § 44 CPT zalecił *zapewnienie wszystkim nowoprzybyłym bezzwłoczne badanie medyczne i regularne wizyty lekarskie lub pielęgniarskie*. Ponadto zgodnie z Zasadą 24 Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.), *osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane odpowiednie badanie lekarskie, a później, kiedy będzie to potrzebne, zapewniona opieka medyczna i leczenie. Opieka medyczna i leczenie zostaną zapewnione bezpłatnie*.

W razie nagłego zachorowania osoby umieszczonej w PdOZ wzywane jest pogotowie ratunkowe. Badania osób przebywających w PdOZ przeprowadzane są w wyodrębnionym w końcu korytarza pomieszczeniu. Wprawdzie, jak cała Izba, nie jest ono monitorowane, niemniej jednak nie jest izolowane drzwiami od miejsca, w którym przebywają zazwyczaj dyżurujący funkcjonariusze Policji. Badanie odbywa się zatem w zasięgu ich słuchu i wzroku, co narusza prawo zatrzymanych do intymności podczas badania. Na obecność funkcjonariusza Policji w czasie badania w szpitalu skarżył się też jeden z zatrzymanych. Warto zatem wskazać na standardy międzynarodowe dotyczące objęciem opieką lekarską osób pozbawionych wolności. Zgodnie z treścią Dwudziestego Raportu Generalnego CPT [CPT/Inf (2002)15] (...) *Wszystkie badania lekarskie osób przebywających w areszcie policyjnym muszą być przeprowadzone tak, aby funkcjonariusze służb porządku publicznego nie słyszeli rozmowy lekarza z pacjentem oraz ich nie widzieli, chyba że w szczególnych przypadkach lekarz sobie tego życzy* (fragment § 42). W związku z tym przedstawiciele Mechanizmu zalecają wyposażenie Izby w tej części w drzwi,

umożliwiający wykonywanie badania osoby w opisanym pomieszczeniu i udzielanie jej innych świadczeń medycznych z poszanowaniem jej prawa do prywatności.

Przedstawiciele KMP zalecają również wyeliminowanie dotychczasowej praktyki obecności funkcjonariusza Policji podczas badania lekarskiego osób umieszczanych w Izbie, która narusza przepis § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz. U. z 2012, poz. 1102), zgodnie z którym decyzję o obecności policjanta w trakcie badania lekarskiego osoby zatrzymanej podejmuje lekarz wykonujący to badanie.

Analiza zaświadczeń lekarskich, dołączanych do protokołów zatrzymania, nie wzbudziła zastrzeżeń pracowników KMP w przeciwieństwie do książki wizyt lekarskich, w której poza wspomnianym w pkt 2 problemem występowania przypadków braku wskazania, czy dana osoba może dalej przebywać w PdOZ występowały również przypadki niepodania godziny przeprowadzonego badania. Przedstawiciele KMP zdają sobie sprawę, że wypełnianie dokumentacji medycznej nie leży w kompetencji funkcjonariuszy Policji, niemniej jednak dołączenie do książki kartki informującej o konieczności wypełniania przez lekarza każdej rubryki wydaje się być niewystarczające.

Zgodnie z informacją Komendanta, funkcjonariusze pracujący w Izbie przechodzą cyklicznie szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej i dysponują mini apteczkami do pracy codziennej. Komendant starał się pozyskać na potrzeby PdOZ defibrylator, ale wobec braku środków finansowych starania te nie przyniosły rezultatu. W związku z przypadkami zgonów w Izbach i braku stałej opieki medycznej w tego typu placówkach, pracownicy Mechanizmu uważają, że sprzęt służący ratowaniu życia powinien znajdować się na wyposażeniu tych placówek.

5. Prawo do informacji

Wizytujący ustalili, iż funkcjonariusz Policji spisujący protokół zatrzymania, odnotowuje w nim wskazaną przez zatrzymanego osobę do powiadomienia o fakcie umieszczenia w Izbie. Powiadomienia dokonuje dyżurny komendy lub wysyłany jest

radiowóz w miejsce zamieszkania osoby mającej otrzymać powiadomienie. Zgodnie z informacją Komendanta, zawiadomienia o zatrzymaniu osób trzecich, wskazanych przez zatrzymanych, dokonują wyłącznie funkcjonariusze Policji. Jednakże zgodnie z Rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 9 grudnia 1988 r. *niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana* (Zasada 16.1). W związku z powyższym, w ocenie przedstawicieli KMP, w pierwszej kolejności należałoby więc rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych, prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji.

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osób zatrzymanych i umieszczonych w PdOZ jest *Regulamin pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* (zwany dalej: regulamin) stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w *sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb* (Dz. U. z 2012 r. poz. 638, zwane dalej: rozporządzenie).

Należy wskazać, że w PdOZ nie jest realizowane prawo osób w nim umieszczonych do informacji. W dniu przeprowadzania wizytacji PdOZ w pokojach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia udostępnione kopie regulaminu były porwane i w pomieszczeniach tych nie było wykazu instytucji stojących na straży praw człowieka. Sytuacja ta jest niezgodna z § 16 ust. 2 rozporządzenia. Pracownicy Mechanizmu pragną również zauważyć, że w myśl

stanowiska zawartego w Standardach Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom [CPT/Inf/E (2002)1 – Rev. 2003], że *prawa osób pozbawionych wolności nie mają większej wartości, jeśli osoby te nie są świadome ich istnienia* (§ 44 Dwunastego Sprawozdania Ogólnego Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu [CPT/Inf (2002)12]). Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają wywieszenie regulaminów oraz wykazu instytucji stojących na straży praw człowieka w pokojach, w których umieszczane są osoby pozbawione wolności.

Dodać należy, że z informacji przedstawionych pracownikom Mechanizmu przez zatrzymanych wynika, że w przeciwieństwie do pouczenia ich o prawie do wniesienia zażalenia do sądu na zasadność, legalność oraz prawidłowość zatrzymania, nie zostali oni faktycznie zapoznani z regulaminem. Przedstawiciele Mechanizmu zdają sobie sprawę, że zatrzymani i doprowadzeni podpisują kartę zapoznania się z regulaminem i takowa była wypełniona w dniu wizytacji, niemniej jednak niewiedza obecnych w czasie wizytacji zatrzymanych o zasadach obowiązujących w placówce w przeciwieństwie do innych informacji może świadczyć, że nie doszło do przekazania ustnych informacji na temat regulaminu lub były one przekazane w sposób dla nich niezrozumiały. Pracownicy KMP zalecają zatem, aby poza wywieszeniem regulaminu w pokojach, zatrzymani i doprowadzeni faktycznie byli pouczeni o regulaminie.

Funkcjonariuszka pełniąca dyżur w PdOZ posiadała egzemplarze regulaminu przetłumaczonego na języki obce.

Izba dysponuje wykazem adwokatów (3 osoby).

6. Personel

Spośród funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Golubiu-Dobrzyniu uprawnienia do pełnienia dyżuru w Izbie ma 15 osób, w tym 3 kobiety. Służbę w Izbie pełni 1 osoba, nadzorowana i wspierana przez dyżurnego Komendy, który w sytuacji tego wymagającej wzywa do pełnienia służby w PdOZ kolejnych funkcjonariuszy

Policji. Dyżury zazwyczaj trwają 8 godzin, a w razie potrzeby istnieje możliwość wydłużenia czasu pracy do 12 godzin.

W przypadku zatrzymania kobiety, czynności związane z jej osadzeniem wykonuje jedna z funkcjonariuszek Policji pełniąca w danym dniu dyżur w Komendzie. Podobnie dzieje się w przypadku zatrzymanych mężczyzn, tj. gdy w Izbie pracuje któraś z funkcjonariuszek Policji wzywany jest do przeprowadzenia kontroli funkcjonariusz Policji.

Dla wszystkich funkcjonariuszy Komendy cyklicznie organizowane są szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej. W latach 2012-2013 funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ objęto również szkoleniami: *Zasady wykonywania służby konwojowej i doprowadzenia oraz sposób pełnienia służby przy PdOZ – obowiązujące przepisy, Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, Ochrona praw człowieka, Etyka zawodowa Policjanta.*

Zdaniem przedstawicieli KMP pogłębianie wiedzy funkcjonariuszy pełniących służbę w PdOZ jedynie we wskazanym wyżej zakresie jest niewystarczające. Praca w Izbie wymaga bowiem oprócz przygotowania merytorycznego, także wysokiego poziomu kompetencji interpersonalnych. Zgodnie z rekomendacją zawartą w § 60 Drugiego Raportu Generalnego Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) [CPT/Inf (92)3]: (...) *zdolność do komunikacji interpersonalnej powinna stanowić najważniejszy czynnik w procesie rekrutacji personelu służb egzekwujących przestrzeganie prawa oraz podczas szkolenia powinien zostać położony znaczny nacisk na rozwijanie umiejętności komunikacji interpersonalnej opartych na szacunku dla godności ludzkiej. Posiadanie takich umiejętności często umożliwia funkcjonariuszowi policji lub służb więziennych rozładowanie sytuacji, które w przeciwnym wypadku mogłyby stać się przyczynkiem do wybuchu przemocy, zaś bardziej ogólnie prowadzi do obniżenia napięcia oraz podniesienia jakości życia w policji oraz zakładach więziennictwa, co przynosi korzyść wszystkim osobom zainteresowanym.* CPT kładzie szczególny nacisk na konieczność rozwijania umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej.

W ocenie pracowników KMP ofertę szkoleniową należałoby poszerzyć o dodatkowe zagadnienia m.in. z komunikacji interpersonalnej, aby personel Izby wiedział jak pracować z trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy, jak radzić sobie ze stresem i agresją etc.

W analizowanym okresie nie prowadzono postępowania wyjaśniającego ani dyscyplinarnego wobec funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ. Nie odnotowano także żadnego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez funkcjonariusza Policji w związku z pełnieniem obowiązków w Izbie.

7. Warunki bytowe

Izba nie została wyposażona w monitoring. W ocenie przedstawicieli Mechanizmu, choć nie istnieje w tym zakresie wymóg prawny, monitoring ten, wobec liczby wypadków nadzwyczajnych, w tym zgonów w Izbach byłby przydatny, gdyż pozwalałby na lepszą kontrolę stanu osadzonych tudzież mógłby służyć pomocą w wyjaśnianiu ewentualnych wątpliwości dotyczących jakości pracy funkcjonariuszy Policji.

W wizytowanym PdOZ znajdują się 3 cele dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia: 2 cele dwuosobowe, 1 - trzyosobowa. Cele wyposażone i zabezpieczone były w dniu wizytacji zgodnie z wymogami w tym zakresie. Miały zamontowaną sprawną instalację przyzywową, zabezpieczone punkty świetlne, a prycze, ławy oraz stoły były na stałe złączone z elementami konstrukcyjnymi celi. Wszystkie cele były czyste i widne, choć należy zaznaczyć, że zatrzymani skarżyli się, że w nocy pali się światło o takim samym natężeniu, jak w dzień, co utrudnia sen. Wizytujący zalecają zamontowanie nocnego oświetlenia w pokojach dla zatrzymanych i doprowadzonych.

W skład pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych wchodzi nadto pomieszczenie sanitarne, które standardowo wyłożono płytkami i terakotą, wyposażono w WC, umywalkę i prysznic. W dniu wizytacji było w nim czysto. W sanitariacie udostępniony był papier toaletowy i mydło. Nie było natomiast ręczników papierowych, a wizytujący nie stwierdzili, by

na wyposażeniu Izby pozostawały ręczniki kąpielowe. Pracownicy KMP zalecają wyposażenie Izby w ręczniki papierowe wykładane w sanitariacie i ręczniki kąpielowe dla osób chcących skorzystać z prysznicza.

W Izbie znajduje się magazyn z zamykaną szafą do przechowywania odzieży wierzchniej osadzonych oraz magazyn bielizny pościelowej, gdzie przechowywana jest na półkach czysta pościel oraz w osobnym, zamykanym pojemniku już wykorzystana. W magazynie bielizny umieszczone są również zapasowe materace, koce i poduszki. W ocenie wizytujących liczba poduszek jest niewystarczająca wobec potencjalnej możliwości pobytu w PdOZ 7 osób (tylko 1 w zapasie poza wykorzystywanymi przez obecnych w dniu wizytacji zatrzymanych) i są one zniszczone (znacznie poplamione). Pracownicy KMP zalecają wymianę zużytych przedmiotów służących zatrzymanym na nowe oraz doposażenie Izby w odpowiadające liczbie potencjalnych osadzonych komplety pościeli.

Żaden z zatrzymanych nie otrzymał na nocny spoczynek prześcieradeł, a jedna z osób skarżyła się, że udostępniona jej poduszka nie miała powłoczki. Jest to niezgodne z § 9 ust. 6 regulaminu. Pracownicy KMP zalecają wydawanie osadzonym, poza kocami, materacami i poduszkami również prześcieradeł i powłoczek.

Osadzonym zapewnia się w razie konieczności odzież zastępczą (dresy), ale nie ma dla nich obuwia zastępczego. Pracownicy KMP zwrócili uwagę, że zatrzymanych i doprowadzonych zobowiązuje się do pozostawiania własnego obuwia przed drzwiami pokoi. Praktyka ta nie ma uzasadnienia i jest niezgodna z § 9 ust. 1 regulaminu. Mimo wyjaśnień Komendanta, że dzieje się tak wyłącznie w przypadku niechęci osadzonych np. do wyjęcia z butów sznurowadeł (traktowanych jako przedmiot mogący służyć do próby samobójczej), przedstawiciele Mechanizmu wśród pozostawionych w dniu wizytacji butów zauważyli również takie, które nie miały ani sznurowadeł ani innych potencjalnie niebezpiecznych elementów. Dlatego pracownicy KMP zalecają, by zatrzymani i doprowadzeni nie byli zobowiązani do zdejmowania butów, jeżeli nie mają zagrażających niewłaściwym użyciem wiązań i ozdób, a w przypadku rzeczywistej konieczności pozbycia ich obuwia, otrzymywali zastępcze (np. kaptcie lub klapki).

Rzeczy wartościowe, które zatrzymany posiada przy sobie w momencie przyjęcia do Izby, zostają wpisane w kwit depozytowy i umieszczone w oddzielnych workach w pancерnej szafie umieszczonej w części korytarza służącej jako dyżurka pełniącej w Izbie osoby. W wyniku analizy wybranych losowo kwitów depozytowych, wizytujący dostrzegli, iż nie wszystkie zawierały oznaczenia cech indywidualnych przedmiotów oddanych do depozytu, w tym numery IMEI telefonów komórkowych, co zalecają uzupełniać zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia.

Izba nie jest wyposażona w prasę udostępnianą na żądanie zatrzymanych, co jest niezgodne z § 10 ust. 2 pkt 7 regulaminu.

Zgodnie z informacją Komendanta nie realizuje się również zakupów zatrzymanym chyba, że ich bliscy przyniosą im potrzebne i możliwe do przechowywania w pokojach przedmioty. Pracownicy Mechanizmu zalecają, zgodnie z § 10 ust. 2 pkt 8 regulaminu zapewnienie możliwości zakupu osadzonym z własnych środków pieniężnych wyrobów tytoniowych, prasy oraz przedmiotów osobistego użytku służących do utrzymania higieny osobistej.

Posiłki dla zatrzymanych, w 1-razowych opakowaniach, zapewnia w firma cateringowa. Wizytujących poinformowano, że osobom nietrzeźwym oraz zatrzymanym udostępniana jest woda mineralna z bukłaka stojącego przy wejściu do Izby.

W PdOZ wyodrębniono pokój do przygotowywania lub podgrzewania posiłków oraz zmywania naczyń. W znajdujących się w nim szafkach przechowuje się m.in. jednorazowe naczynia i sztucce dla osadzonych.

Wypada podkreślić, że pomieszczenie 3 lata przed wizytacją zostało generalnie wyremontowane i nie ma potrzeby, zgodnie ze stanowiskiem Komendanta, wykonania ponownie tego typu pracy. Jednakże zdaniem przedstawicieli KMP jest ono całkowicie niedostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową i o obniżonej sprawności fizycznej. Dlatego też wymaga zapewnienia dostosowań umożliwiających funkcjonowanie w nim wymienionych osób (m.in. zamontowania poręczy i podłokietników w pomieszczeniu sanitarnym oraz przystosowania choćby jednego pokoju dla tego typu osób). Pracownicy Mechanizmu zalecają odpowiednie

zmodernizowanie PdOZ i przestrzeni do niego wiodącej, w tym drzwi, podczas najbliższego planowanego remontu komendy, by zapewnić swobodę poruszania się osób na wózku inwalidzkim. Do tego czasu zaś – zainstalowanie udogodnień w łazience i przynajmniej w jednym pokoju, które nie wymagają dużych nakładów finansowych ani pozwolenia na budowę. Należy zauważyć, iż zgodnie z ratyfikowaną przez Polskę dnia 6 września 2012 r. Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych - aby umożliwić osobom niepełnosprawnym niezależne życie Państwa strony podejmą odpowiednie środki obejmujące rozpoznanie i eliminację barier w zakresie dostępności budynków [art. 9 ust. 1, Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona dnia 13 grudnia 2006 r. w Nowym Jorku (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169)].

Badanie na obecność alkoholu w organizmie przeprowadzane jest przy użyciu alkometru. W dniu wizytacji świadectwo wzorcowania urządzenia było aktualne.

8. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

1. Komendantowi Powiatowemu Policji w Golubiu-Dobrzyniu:

- 1) wywieszenie regulaminów oraz wykazu instytucji stojących na straży praw człowieka w pokojach, w których umieszczane są osoby pozbawione wolności;
- 2) faktyczne pouczanie osób zatrzymanych i doprowadzonych o regulaminie PdOZ i obowiązujących w Izbie zasadach;
- 3) wyposażenie części Izby służącej do udzielania świadczeń medycznych w drzwi, umożliwiające wykonywanie badania osoby w opisanym pomieszczeniu i udzielanie jej innych świadczeń medycznych z poszanowaniem jej prawa do prywatności;
- 4) wyeliminowanie dotychczasowej praktyki każdorazowej obecności funkcjonariusza Policji podczas badania lekarskiego osób umieszczanych w Izbie;

- 5) poszerzenie oferty szkoleniowej dla funkcjonariuszy Policji pracujących w PdOZ o dodatkowe zagadnienia m.in. z komunikacji interpersonalnej, aby personel Izby wiedział jak pracować z trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy, jak radzić sobie ze stresem i agresją etc.;
- 6) zamontowanie nocnego oświetlenia w pokojach dla zatrzymanych i doprowadzonych;
- 7) wyposażenie Izby w ręczniki papierowe wykładane w sanitariacie i ręczniki kąpielowe dla osób chcących skorzystać z prysznica;
- 8) wymianę zużytych przedmiotów służących zatrzymanym na nowe oraz doposażenie Izby w odpowiadające liczbie potencjalnych osadzonych komplety pościeli;
- 9) wydawanie osadzonym, poza kocami, materacami i poduszkami również prześcieradeł i powłoczek;
- 10) wydawanie zatrzymanym i doprowadzonym obuwia zastępczego w przypadku konieczności pozostawienia własnych butów w depozycie;
- 11) udostępnianie prasy na żądanie osób pozbawionych wolności;
- 12) umożliwienie zakupu osadzonym z własnych środków pieniężnych wyrobów tytoniowych, prasy oraz przedmiotów osobistego użytku służących do utrzymania higieny osobistej;
- 13) zawieranie w kwitach depozytowych oznaczenia cech indywidualnych przedmiotów oddanych do depozytu;
- 14) rzetelne i czytelne prowadzenie dokumentacji PdOZ;
- 15) niezwłoczne zainstalowanie udogodnień dla niepełnosprawnych w łazience i przynajmniej w jednym pokoju, które nie wymagają dużych nakładów finansowych ani pozwolenia na budowę;
- 16) zmodernizowanie PdOZ i przestrzeni do niego wiodącej, w tym drzwi, podczas najbliższego planowanego remontu komendy, by zapewnić swobodę poruszania się osób na wózku inwalidzkim;
- 17) ewentualne wyposażenie Izby w monitoring.

2. Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Bydgoszczy:

- 1) Przeznaczenie środków finansowych na realizację zaleceń zawartych w niniejszym Raporcie, których wykonanie pociągnie za sobą skutki finansowe.